



## **Universitätsbibliothek Paderborn**

### **Geschichte der geistlichen Stiftungen, der adlichen Familien, so wie der Städte und Burgen der Mark Brandenburg**

[Urkunden-Sammlung für die Orts- und spezielle Landesgeschichte]

**Riedel, Adolph Friedrich**

**Berlin, 1843**

VII. Bischof Dieterichs Synodalstatut über das Erscheinen mit Larven in den Kirchen, Gefolge von Jungfrauen für die Geistlichen, die Feier der Communion und die Bestrafung von Ehen unter nahen ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54314)

VII. Bischof Dieterichs Synodalstatut über das Erscheinen mit Larven in den Kirchen, Gesolge von Jungfrauen für den Geistlichen, die Feier der Communion und die Bestrafung von Ehen unter nahen Verwandten, vom Jahre 1375.

Tidericus dei gratia Huelbergenfis ecclesie Episcopus Vniuersis et singulis propositis ecclesiarum Rectoribus altaristis clericis et eorum vices gerentibus, per Cuiatam et dioecesin huelbergensem vbilibet constitutis, In domino salutem et statuta nostra firmiter obseruare. Quamvis decorem domus dei qua decet sollicitudine augeri oporteat et non minui, Quidam tamen apostolice constitutionis dampnabiles transgressores aliquando laruati in ecclesiis et miserabiliter ac inhumaniter deformati incedunt, Quandoque vero alia ludibria decori ecclesiastico incongrua committunt, verum etiam experti sumus, ne dum diuina officia impediri, verum etiam tumultibus populi, necnon litigiis et fedicionibus inde suboris ecclesias et earum Cimiteria plerumque contingit violari. Qua propter huiusmodi ludibria maxime laruarum et deformitatum sub excommunicationis pena de cetero in ecclesiis fieri omnino et strictius prohibemus, Necnon in ecclesiis per earum rectores publice prohiberi sub eadem pena volumus et mandamus.

Insuper quamquam presbiteris pomposos esse non deceat aut curiales, quidam tamen abusionis viam incedentes, tales esse non verentur, mulieres et puellas in pomparum et curialitatum suarum locis ac temporibus, Et quod indecentius reputamus, In ecclesiis diuinorum temporibus ducere non formidant, nunc eas adolescentularum more procedendo, nunc ad instar pedisequarum sequendo, nunc ad earum latus eundo, nunc ante, nunc retro manibus contrectando, nunc scapulas sustentando, nunc eas, nunc earum vestimenta levando et portando. Quam pompam abusuam ac curialitatem incuriam, nisi ipsa ducenda vxor aut filia principis, Comitis aut alterius Illustris domini fuerit, Sub excommunicationis nichilominus ex statuto synodali duarum marcarum argenti pena deinceps fieri presentibus arcius prohibemus, adicientes, Ne quis presbiterorum accipitrem, falconem, uisum aut huiusmodi aves in ecclesiis precipue diuinorum temporibus audeat baiulare pena synodali sub predicta. Ceterum laudabilem aliorum episcoporum vicinorum adinventionem sectari cupientes, statuendo mandamus, ut de cetero post quarumlibet missarum celebrationes finita oratione Celebrantes pla. ter s. trinitas etc. in honore beatissime virginis et matris Marie flexis genibus decantent aut legant Recordare virgo et deinde stando vero In omni tribulatione etc. cum collecta Concede nos famulos et subnectentes, vt dominus noster ihesus cristus ejusdem sanctissime genitricis sue interuentu ac fidelium deuotione placatus, suam a nobis auertat indignationem nosque ab omnibus cordis et anime periculis tueatur. Nos quoque omnibus huiusmodi celebrantibus, cantantibus et legentibus, necnon cum deuota genu flexione audientibus, XL dies de Iniunctis eis penitentis, dummodo confessi et contriti fuerint, in domino da ipsius misericordia consili relaxamus, ad premissas deuotam audicionem et genu flexionem christi fideles piis hortationibus presbiterorum, maxime Rectorum ecclesiarum, congruis locis et temporibus frequentius inducantur. Item festum Conceptionis beate marie virginis, non ex statuto papali, sed quadam pia deuotione et spiritali, sexto Idus decembris sollempnifetur cum officio, quod in ejus natiuitate dici consuevit nomine natiuitatis in nomen conceptionis prout congruit commutato, Nisi specialis historia de eodem festo habeatur. Item christi fideles per presbiteros, maxime ecclesiarum rectores, ad obseruationem ieiuniorum et peccatorum confessionem in aduentu domini, Necnon ad sacram in festo natiuitatis christi communionem, piis hortationibus, non tamen preceptis, salubriter inducantur. Preterea statuimus et firmiter mandamus, vt etiam ecclesiarum Custodes in diuinis officiis saltem in verbis matris et missis supplicati ministrent. Firmiter etiam precipimus et mandamus, ut ecclesiarum Rectores et vice rectores eos,

qui diuino timore postposito in suarum periculum animarum scienter in gradibus consanguinitatis constitutione canonica Interdictis, matrimonia contraxerint aut contrahunt, singulis diebus dominicis in ecclesiis suis locis et temporibus congruis ex communicatos denuncient et a christi fidelibus arcus euitandos, donec suum errorem humiliter cognoscentes ab invicem separentur et absolutionis beneficium optinere mereantur. Statuta sunt hec et promulgata In ecclesia parrochiali wistok In synodo Sub anno domini M<sup>o</sup>. CCC<sup>o</sup>. LXXV<sup>o</sup>. die beati luce Ewangeliste.

Nach dem alten Havelbergischen Copialbuche der von der Hagenschen Bibliothek in Hohenhennauen. In das Breviarium ist diese Urkunde nur bis zu dem Absatze aufgenommen und vom Jahre 1374 datirt.

**VIII.** Johann Bischof von Havelberg befiehlt seinem Sprengel zur Abwendung vielfachen Unheils, welches seine Diöcese betroffen, das Fest der Heimsuchung Mariens strenger zu feiern, im Jahre 1390.

In nomine domini Amen. Nos Johannes dei gratia Havelbergenfis ecclesie episcopus vniuersis et singulis prelati etc. per nostram dyocesi in vbi libet constituti salutem in Domino sempiternam. Quoniam vestra prout nouit caritas, quomodo nos in hac valle miserie multipliciter errantes, gementes et degentes indignationem omnipotentis dei nostris peccatis exigentibus cottidie mereamur, Vnde flagella sue iracundie ac diuine iusticie, nos misericorditer admonencia et pie corripiencia, iugiter experimur: nam pestilenciis vere continuis, gverris et rapinis ac aliis multifariis malignorum insultibus vndique conturbamur. Immo, quod magis dolentes referimus, Sancti petri nauicula, ipsa scilicet sanctissima romana ac vniuersalis dei ecclesia, talibus et tantis tam periculosis ac diuturnis scismatum ac errorum jam quassatur fluctibus, qualibus et quantis vix legitur a cunctis retroactis seculis fuisse agita. Et quamdiu tam tremenda dei nostri indignatio piis precibus non fuerit mitigata ac ipse iusticia in misericordiam commutata et sic nobis fuerit peccatorum venia impetrata, dicta flagella tam dire nos castigantia creduntur veresimiliter non auferri nec minui, sed potius augeri ac perpetua mala post hec comitari. Sed quia nos peccatorum mole grauati ipsorumque nexibus crudeliter ligati nec ceruices nostras erigere, nec deum nostrum valemus suppliciter adorare, nostra etiam labia, labe criminum defedata, orationem mundam ac deo placabilem nequeunt effundere eo, quod in conspectu altissimi laus peccatorum nequaquam speciosa reputatur. Propter que, etsi electos dei et sanctos in celestibus deuotis precordiis ac continuis laudum sollempniis cogimur acclamare, quatinus suis meritis et piis interuentionibus nostram miseriam et in tantis periculis angustiam dignentur subleuare, Potissimum tamen ipsam peccatorum omnium consolatricem, angelorum imperatricem, celorum reginam ac totius mundi dominam, castitatis speculum ac humilitatis exemplum, virginem uoto dulcissimam, matrem dei mariam, omni laude dignissimam, quam ad plenum laudare non sufficit vis humana, eo quod splendor eterni luminis ac decor paterne glorie ipsam deifice illustrauit et quam mirifice obumbravit, vt mater dei efficeretur et virgo in ewm (aevum) permanens tanta claresceret sanctitate, qua maior sub deo nequit intelligi neque potest comprehendi. Quoniam tamen innumeras pati voluit molestias diuicias in hac vita, quatinus nostris calamitatibus et perturbationibus, vt pia mater affolet, eicius compateretur, hanc etiam super omnes creaturas exaltatam coronaque glorie decoratam a dextris suis federe constituit in excelsis, vt in conspectu summi principis ac celestis iudicis advocata miserorum propincior haberetur, que etiam innixa